

ספר יונה פרק ג: יונה ואנשי נינוה

תפקיד "תשובת" הבהמות

(8) וַיְהִי דְבַר־ה' אֶל־יוֹנָה שֵׁנִית לֵאמֹר: (9) קוּם לֶךְ אֶל־נִינְוָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וְקֵרָא אֶל־הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר אָנֹכִי דֹבֵר אֵלֶיךָ: (10) וַיְקַם יוֹנָה וַיֵּלֶךְ אֶל־נִינְוָה כְּדַבַּר ה' וְנִינְוָה הִיא עִיר־גְּדוֹלָה לְאֱלֹהִים מִהֶלֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים: (11) וַיַּחַל יוֹנָה לָבוֹא בְעִיר מִהֶלֶךְ יוֹם אֶחָד וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר עוֹד אַרְבָּעִים יוֹם וְנִינְוָה נִהְפָּכֶת: (12) וַיֹּאמְרוּ אֲנָשֵׁי נִינְוָה בְּאֱלֹהִים וַיִּקְרָאֵם וַיִּלְבְּשׁוּ שָׂקִים מִגְּדוּלָם וְעַד־קִטְנָם: (13) וַיִּגַע הַדָּבָר אֶל־מֶלֶךְ נִינְוָה וַיִּקָּם מִכִּסְאוֹ וַיַּעֲבֵר אֶדְרֵתוֹ מֵעַלְיוֹ וַיִּכַּס שֶׁקַּי וַיֵּשֶׁב עַל־הָאֶפֶס: (14) וַיִּזְעַק וַיֹּאמֶר בְּנִינְוָה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ וּגְדָלְיוֹ לֵאמֹר הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה הַבָּקָר וְהַצֹּאֵן אֵלֵי־טַעֲמוֹ מֵאֹמָה אֶל־יָרְעוּ וּמִים אֵל־יִשְׁתּוּ: (15) וַיִּתְכַּסּוּ שָׂקִים הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה וַיִּקְרָאוּ אֶל־אֱלֹהִים בְּחִזְקָה וַיִּשְׁבוּ אִישׁ מִדְרָכּוֹ הֲרַעָה וּמִדְּחַמְסֵם אֲשֶׁר בְּכַפֵּיהֶם: (16) מִי יוֹדֵעַ יִשׁוּב וְנָחַם אֱלֹהִים וְשָׁב מִחֲרוֹן אַפּוֹ וְלֹא נֹאבֵד: (17) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֵׂיהֶם כִּי־שָׁבוּ מִדְרָכָם הֲרַעָה וַיִּנָּחֵם אֱלֹהִים עַל־הֲרַעָה אֲשֶׁר־דָּבַר לַעֲשׂוֹת־לָהֶם וְלֹא עָשָׂה:

1 And the word of the LORD came unto Jonah the second time, saying: 2 'Arise, go unto Nineveh, that great city, and make unto it the proclamation that I bid thee.' 3 So Jonah arose, and went unto Nineveh, according to the word of the LORD. Now Nineveh was an exceeding great city, of three days' journey. 4 And Jonah began to enter into the city a day's journey, and he proclaimed, and said: 'Yet forty days, and Nineveh shall be overthrown.' 5 And the people of Nineveh believed God; and they proclaimed a fast, and put on sackcloth, from the greatest of them even to the least of them. 6 And the tidings reached the king of Nineveh, and he arose from his throne, and laid his robe from him, and covered him with sackcloth, and sat in ashes. 7 And he caused it to be proclaimed and published through Nineveh by the decree of the king and his nobles, saying: 'Let neither man nor beast, herd nor flock, taste anything; let them not feed, nor drink water; 8 but let them be covered with sackcloth, both man and beast, and let them cry mightily unto God; yea, let them turn everyone from his evil way, and from the violence that is in their hands. 9 Who knoweth whether God will not turn and repent, and turn away from His fierce anger, that we perish not?' 10 And God saw their works, that they turned from their evil way; and God repented of the evil, which He said He would do unto them; and He did it not.

The questions:

- 1) Why is יונה believed?
- 2) Why does he only go one third of the way into the town?
- 3) What is the significance of "40 days" (LXX: 3 days!)
- 4) Why does the king react the way he does and what is the significance of the personal actions he takes
- 5) Why is the name אלקים used throughout - and not 'ה? The sailors called out to 'ה!
- 6) What is the significance of his edicts and their sequence?
- 7) Specifically, why do the animals have to fast? Why do they wear sackcloth?
- 8) To whom are the people (and animals?) expected to call out?
- 9) How is the Ninevites' behavior similar to that of the sailors' – and how is it different?
- 10) If the king (and people) knew that they were a lawless society and that God would punish them for that, why did it take a (foreign) prophet to "wake them up"? And if they weren't aware of it, what changed at this point?

1 (1) תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תענית פרק ב

אמר רבן שמעון בן לקיש תשובה של רמיות עשו אנשי נינוה. מה עשו?
 רבי חונה בשם ר"ש בן חלפותא העמידו עגלים מבפנים ואימותיהם מבחוץ סייחים מבפנים ואימותיהם מבחוץ
 והוון אילין געיי מן הכא ואילין געיי מן הכא (והיו אלו גועים מכאן ואלו גועים מכאן)
 אמרין אין לית מתרחם עלינן לינן מרחמין עליהון (אמרו: אם אין אתה מרחם עלינו, אין אנו מרחמים עליהם)
 הה"ד [יואל א יח] מה נאנחה בהמה נבכו עדרי בקר וגו'.

(2) תהלים קמה, טו-טז

עֵינֵיכֶם אֵלַי יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נֹתַרְלָהֶם אֶת־אֲכָלָם בְּעֵתוֹ: פֹּתַח אֶת־יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל־חַי רִצּוֹן:

15 The eyes of all wait for You, and You give them their food in due season.

16 You open Your hand, and satisfy every living thing with favor.

(3) יואל א

(יח) מִהֲנֹאֲנַחָה בְהֵמָּה נִבְכוּ עַדְרֵי בָקָר כִּי אֵין מְרֻעָה לָהֶם גַּם־עַדְרֵי הֶצֵּאן נֹאשָׁמוּ: (יט) אֵלַיךָ ה' אֶקְרָא כִּי אִשׁ אֶכְלָה נְאוֹת מִדְּבַר וְלִהְיֶה לְהֵטָה כֹּל־עֵצֵי הַשָּׂדֶה: (כ) גַּם־בְּהֵמֹת שָׂדֶה תַעְרוֹג אֵלַיךָ כִּי יִבְשׁוּ אַפְיקֵי מַיִם וְאִשׁ אֶכְלָה נְאוֹת הַמִּדְּבָר:

18 How do the beasts groan! the herds of cattle are perplexed, because they have no pasture; yea, the flocks of sheep are made desolate. 19 Unto Thee, O LORD, do I cry; for the fire hath devoured the pastures of the wilderness, and the flame hath set ablaze all the trees of the field. 20 Yea, the beasts of the field pant unto Thee; for the water brooks are dried up, and the fire hath devoured the pastures of the wilderness.

(4) בראשית ו-ז

(ז) וְאֵנִי הֲנִי מֵבִיא אֶת־הַמַּבּוּל מַיִם עַל־הָאָרֶץ לְשַׁחַת כָּל־בָּשָׂר אֲשֶׁר־בָּו רֹחַ חַיִּים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם כֹּל אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ יָגוּעַ: (יח) וְהִקְמַתִּי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּךָ וּבֵאתִי אֶל־הַתֵּבָה אִתָּה וּבִנְיָךְ וְאִשְׁתְּךָ וּנְשֵׁי־בְנֵיךָ אִתְּךָ: (יט) וּמִכָּל־חַי מִכָּל־בָּשָׂר שְׁנַיִם מִכֹּל תִּבְיֵא אֶל־הַתֵּבָה לְהַחֲיִת אִתְּךָ זָכָר וְנִקְבָּה יְחִיד: (כ) מִהָעוֹף לְמִינֵהוּ וּמִהַבְּהֵמָה לְמִינָהּ מִכֹּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ שְׁנַיִם מִכֹּל יָבִיאוּ אֵלַיךָ לְהַחֲיִית: (כא) וְאַתָּה קֹדֶלְךָ מִכָּל־מַאֲכָל אִשָּׁר יֹאכַל וְאִסַּפְתָּ אֵלַיךָ וְהָיָה לָךְ וְלָהֶם לְאֶכְלָה: (א) וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ בֹּא־אִתְּךָ וּכְלִבְיֹתֶךָ אֶל־הַתֵּבָה כִּי־אֶתְּךָ רִאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה: (ב) מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה תִּקְחֶלֶךְ שִׁבְעָה שִׁבְעָה אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וּמִהַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הוּא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ: (ג) גַּם מִעוֹף הַשָּׁמַיִם שִׁבְעָה שִׁבְעָה זָכָר וְנִקְבָּה לְתוֹתֶיךָ זָרַע עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ: (ד) כִּי לַיָּמִים עוֹד שִׁבְעָה אֲנֹכִי מִמְטִיר עַל־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וּמַחֲיִתִּי אֶת־כָּל־הַיְקוּם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה: (כא) וַיִּגַּע כָּל־בָּשָׂר הָרֶמֶשׂ עַל־הָאָרֶץ בְּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבַחַיָּה וּבְכָל־הַשָּׂרָץ הַשָּׂרָץ עַל־הָאָרֶץ וְכָל־הָאָדָם: (כב) כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת־רוּחַ חַיִּים בְּאִפּוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחַרְבָּה מָתוּ: (כג) וַיִּמַח אֶת־כָּל־הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמָּחוּ מִן־הָאָרֶץ וַיִּשְׁאָר אִדְּנָת וְאִשְׁרָתוֹ אִתּוֹ בַּתֵּבָה:

17 And I, behold, I do bring the flood of waters upon the earth, to destroy all flesh, wherein is the breath of life, from under heaven; every thing that is in the earth shall perish. 18 But I will establish My covenant with thee; and thou shalt come into the ark, thou, and thy sons, and thy wife, and thy sons' wives with thee. 19 And of every living thing of all flesh, two of every sort shalt thou bring into the ark, to keep them alive with thee; they shall be male and female. 20 Of the fowl after their kind, and of the cattle after their kind, of every creeping thing of the ground after its kind, two of every sort shall come unto thee, to keep them alive. 21 And take thou unto thee of all food that is eaten, and gather it to thee; and it shall be for food for thee, and for them.' 22 Thus did Noah; according to all that God commanded him, so did he. 1 And the LORD said unto Noah: 'Come thou and all thy house into the ark; for thee have I seen righteous before Me in this generation. 2 Of every clean beast thou shalt take to thee seven and seven, each with his mate; and of the beasts that are not clean two [and two], each with his mate; 3 of the fowl also of the air, seven and seven, male and female; to keep seed alive upon the face of all the earth. 4 For yet seven days, and I will cause it to rain upon the earth forty days and forty nights; and every living substance that I have made will I blot out from off the face of the earth.' ... 21 And all flesh perished that moved upon the earth, both fowl, and cattle, and beast, and every swarming thing that swarmeth upon the earth, and every man; 22 all in whose nostrils was the breath of the spirit of life, whatsoever was in the dry land, died.

(5) בראשית ח

(טו) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל־נֹחַ לֵאמֹר: (טז) צֵא מִן־הַתֵּבָה אִתָּה וּבִנְיָךְ וְנְשֵׁי־בְנֵיךָ אִתְּךָ: (יז) כָּל־חַיָּה אֲשֶׁר־אִתְּךָ מִכָּל־בָּשָׂר בְּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־רֶמֶשׂ הָרֶמֶשׂ עַל־הָאָרֶץ הִנְיָצוּ בְּאָרֶץ וּפְרוּ וּרְבוּ עַל־הָאָרֶץ: (יח) נִינְצֵא־נָת וּבְנֵי וְאִשְׁתּוֹ וּנְשֵׁי־בְנֵי אִתּוֹ: (יט) כָּל־חַיָּה כָּל־הָרֶמֶשׂ וְכָל־הָעוֹף כֹּל רֹמֶשׂ עַל־הָאָרֶץ לְמִשְׁפַּחְתֵּיהֶם יֵצְאוּ מִן־הַתֵּבָה:

15 And God spoke unto Noah, saying: 16 'Go forth from the ark, thou, and thy wife, and thy sons, and thy sons' wives with thee. 17 Bring forth with thee every living thing that is with thee of all flesh, both fowl, and cattle, and every creeping thing that creepeth upon the earth; that they may swarm in the earth, and be fruitful, and multiply upon the earth.' 18 And Noah went forth, and his sons, and his wife, and his sons' wives with him; 19 every beast, every creeping thing, and every fowl, whatsoever moveth upon the earth, after their families; went forth out of the ark.